

TAIVALKOSKI

Isokummun aseman reitti • Inkeen reitti
Harjajoen leirin reitti • Korvuan leirin reitti

Hyksyllä 1941 Saksan armeija alkoi valmistautua sotaan itärintamalla, ja toteuttamaan Barbarossa-suunnitelmaa katkaisemalla Muurmännin radan. Talviset olosuhteet aiheuttivat kuitenkin laajoja huolto-ongelmia. Yllättävän kova neuvostovastarinta, tundra ja metsämaasto pysäyttivät armeijan etenemisen. Pohjois-Suomen huolto-ongelmia lisäsi se, että autokalustoa ja polttoainetta ei ollut riittävästi. Saksan joukkojen huollon helpottamiseksi päädyttiin rakentamaan kenttärata.

Kun virallinen kenttäratasopimus allekirjoitettiin 3.9.1942, rakennustyöt olivat alkaneet jo kuukausia sitten. Hyrynsalmelta Kuusamoon ulottunut 178 km pitkä kapearaiteinen, raidellevydyltään 750 mm leveä kenttärata oli hyvin merkittävä rakennushanke. Kesällä 1944 *Hyrynsalmi–Kuusamo*-rata käsitti pistoraiteineen 208 kilometriä liikennöitävää rataa, mikä oli noin 11 % kaikista kolmannen valtakunnan valmiiksi saamista radoista. Lisäksi oli suunnitelmia jatkaa kenttärataa vielä edelleen Kiestinkiin, mutta tämä suunnitelma jäi toteutumatta. Rata vihittiin käyttöön 13.1.1944, ja se tuhottiin 242 päivää myöhemmin saman vuoden syyskuussa.

ISOKUMMUN ASEMAN REITTI

Isokummun asema oli suurin tavaraliikenteen väliasema Hyrynsalmen ja Kuusamon välillä. Junaliikenne Isokumpuun alkoi 30.9.1943. Virallisesti rata Isokumpuun vihittiin käyttöön 13.1.1944, ja se tuhottiin jo saman vuoden syyskuussa 14.–15.9. välisenä yönä.

Isokummun aseman reitti on noin kilometrin pituinen. Reitti alkaa läheltä muistomerkkiä, jonka Taivalkosken kunta pystytti radan rakentajien muistoksi v. 1994. Polun varrella voi tutustua mm. veturitallien pohjiin, korsiin ja juoksuhautaan, lastausalueeseen sekä näyttäviin veturipajan perustuksiin.

INKEEN REITTI

Inkeen reitti on kenttäratareiteistä pisin, ja se soveltuu parhaiten autolla kierrettäväksi. Pituudeltaan noin 40 km reitin varrella on paikkoja, joissa yksittäisiin kenttäratakohteisiin voi tutustua jalan. Näitä ovat Harjajoen leiri, Klemetin suoran portit, Koitisalmen satama ja Sievin leiri Inkeellä. Reitti ajetaan osittain entistä kenttäradan pohjaa pitkin, mikä on nykyisin metsäautotietä.

HARJAJOEN LEIRIN REITTI

Harjajoen leirin polku on osa Inkeen kenttäratareittiä. Harjajoen vaihteen läheisyydestä kulki pistoraide kenttäradalta Koitijärven Matoperään, ja tavaraliikenne saatiin näin kulkemaan Koitilasta silloiselta Oulu–Kuusamotieltä kenttäradalle ja päinvastoin. Peuralammen maastossa kenttäradan varressa lähellä Harjajokea sijaitsi myös leiri, jossa asui pääosin venäläisiä vankeja ja puolalaisia työvelvollisia, jotka hoitivat lauttaliikennettä ja rakensivat rataa. Harjajoen leirin polku on noin 1,5 km pitkä. Sen varrella sijoittuu useita korsun- ja parakinpohjia sekä muita leirin rakenteita. Lisäksi voi tutustua Peuralammen vankien hautaan, jossa lepää 13 vainajaa.

KORVUAN LEIRIN REITTI

Metsäkylän alueella sijaitsi laaja Korvuan leiri. Tähän keskittyivät henkilöstön leirialueet, joista kuljetettiin niin vankityövoimaa kuin muutakin miehistöä tarpeen mukaan muille kenttäradan leireille. Korvuan leirillä koulutettiin myös rintamalle meneviä nuoria miehiä. Metsäkylän Palokummusta alkava reitti on noin 6 kilometriä pitkä, mutta useisiin kohteisiin voi tutustua myös pienemmissä patkissa ajaen autolla lähemmäs. Metsäkylän alueella sijaitsevia tutustuttavia kohteita ovat mm. pilketehdas, pesula, vankileirialue hirttomäntyineen, vankien hautausmaa sekä vaunupajat. Palokummussa on kotalaavu ja wc-tilat, joita ryhmät voivat halutessaan vuokrata kyläseuralta.

KENTTÄRATA KARTALLA

KENTTÄRATA 1942-1944

YHTEYSTIEDOT

Taivalkosken kunta
Kulttuuripalvelut

p. 040 545 8191 tai p. 040 523 2993
www.taivalkoski.fi

Taivalkosken matkailuneuvonta
p. 040 524 8013
info@visittaitaivalkoski.fi

Palokummun kotilaavun vuokraus
Tuomo Horsma p. 040 588 7065

